

‘Deze jongens hebben toekomst’

Nederlandse hulpverleners krijgen er maar geen vat op: ontspoorde niet-westerse jongeren. Bureau Maatschappelijk Herstel en Rehabilitatie wel. Het project Forsa! combineert een gezinsbrede aanpak, vrijwilligers uit de eigen cultuur en warme betrokkenheid. Initiatiefnemer Karima Daoudi: ‘We geven niet op. Dat zou niemand moeten doen.’

Zes jaar oud was Karima Daoudi toen ze van een klein dorp in Marokko verhuisde naar de Haagse Schilderswijk. ‘Mijn vader werkte ’s nachts, mijn moeder sprak geen Nederlands. Gerda, de buurvrouw, ging mee naar ouderavonden, fietste met ons naar Scheveningen en vierde Sinterklaas met ons. Met haar besprak ik mijn eerste verliefdheid, puberale ongemakken en carrièrekeuzes. Gerda vulde mijn culturele bagage aan met Nederlandse normen, waarden en gewoontes. Dankzij haar verliep mijn integratie als vanzelfsprekend.’

Onwetendheid

Vanzelfsprekend is integratie allang niet meer. Daoudi: ‘Er zijn voornamelijk witte en zwarte wijken. Een gemengde wijk kom je niet snel meer tegen. Veel ouders spreken nauwelijks Nederlands en vallen terug op hun eigen cultuur. Hun kinderen weten veel beter hoe de Nederlandse samenleving werkt en misbruiken die kennis. “Je hoeft niet naar die ouderavond hoor”, zeggen ze tegen hun ouders. “Niet belangrijk.” Of ze komen thuis met een gestolen scooter en zeggen dat hij van een vriend is. Ouders vragen niet door, die geloven dat. Tot de politie voor de deur staat. En de jongeren zijn veel op straat – buiten het bereik van hun ouders. Ze zijn gevoelig voor status, en willen zich bewijzen. Een uitstekende voedingsbodem voor sociale contacten die kunnen leiden tot criminaliteit.’

Toewijding

Criminaliteit leidt in veel gevallen tot detentie. Op dat moment komt Bureau MHR in beeld. ‘Op verzoek van de jongere gaat een van onze vrijwilligers, een maatje, naar de gevangenis. Daar maakt hij samen met de gedetineerde een plan voor terugkeer in de samenleving. De maatjes komen uit de eigen cultuur. Ze hebben de functie van rolmodel. Zij zijn erin geslaagd de vooroordelen te weerleggen en obstakels te overwinnen. De boodschap is duidelijk: als ik het kan, kan jij het ook. Stop met zeuren over discriminatie.’

Schaamte

Discriminatie en religie zijn zaken waarmee de ex-gedetineerden Nederlandse hulpverleners vaak op afstand weten te houden. Daoudi: ‘Dat lukt bij ons niet. Ze hoeven niet aan te komen met het excuus dat iets volgens de Koran niet mag of juist moet. En je verschuilen achter discriminatie als je bijvoorbeeld afgewezen wordt, gaat er bij ons ook niet zo makkelijk in.’ De aanpak van Forsa! beperkt zich niet tot de ex-gedetineerden. ‘Er gaat ook een vertrouwenspersoon naar de familie. Dat zijn vrouwen die bij ons in het empowermentproject Al Nour hebben gezeten. Zij moedigen de moeders aan zich ook bij dat project aan te sluiten. Daar krijgen ze taalles en worden ze vertrouwd gemaakt met de Nederlandse cultuur en de rol van instellingen als politie en Jeugdzorg.’

Voor de vaders is er het lotgenotenproject Horizon, waar ze hun ervaringen kunnen delen en elkaar vinden in hun schaamte.'

Toekomst

Die schaamte is vaak de oorzaak van een verstoorde relatie tussen de ex-gedetineerde en zijn ouders. 'Soms mogen ze niet meer thuiskomen', zegt Daoudi. 'Terwijl het juist belangrijk is dat ouders achter hun kind blijven staan. Want van de overheid krijgt de ex-gedetineerde minder hulp dan je zou verwachten. Een uitkering laat doorgaans vijf tot zeven weken op zich wachten. In die tijd kunnen ze terugvallen, zeker als ze thuis niet welkom zijn. Sommigen willen een opleiding volgen, maar overal heb je tegenwoordig een 'Verklaring Omtrent Gedrag' nodig.'

Hoewel ze als een kloek over 'haar' jongens waakt, zijn Karima's middelen beperkt. 'Wij kunnen ook geen laatjes opentrekken met

geld of huizen. Van de tien zullen er misschien twee het goed doen. De rest komt later weer in de gevangenis terecht. Ook dan blijven we betrokken. We geven niet op. Dat zou niemand moeten doen. Deze jongens hebben absoluut toekomst – en verdienen die ook.'

Met het project **Forsa!** werkt Bureau MHR aan een effectieve rehabilitatie en re-integratie van ex-gedetineerde jongeren van niet-westerse afkomst. Het bureau neemt het initiatief tot herstelgesprekken met de direct betrokkenen én slachtoffers. Het zorgt ook dat de ex-gedetineerde jongere een plek krijgt binnen een school of bedrijf, zodat hij aan een toekomst kan werken. Zo draagt Bureau MHR bij aan het oplossen van maatschappelijke problemen als overlast en recidive (terugval in criminaliteit).

'Ik was een stommeling'

Tot ná de pubertijd ging het prima met Rachid (27) uit Utrecht. Daarna belandde hij in de zware criminaliteit. Twee gevangenisstraffen later is hij nu vastbesloten zijn leven te beteren, met hulp van Bureau MHR.

'Ik kom uit een warm gezin. Maar ik had geld geïnvesteerd en vervolgens verloren. Was in de schulden geraakt. Via verkeerde vrienden kwam ik terecht in de onderwereld. Ik genoot van de spanning, het avontuur, het aanzien, het snelle geld.' Na een poging tot ontvoering van een dealer belandde Rachid anderhalf jaar in de gevangenis. Hij was toen 23. 'In de bak steek je veel op, maar weinig goeds. Je leert er vooral veel over het criminele vak. Ik dacht: zodra ik vrij kom, pak ik het slimmer aan. Maar toen het zo ver was, duurde het niet al te lang voordat ik opnieuw gearresteerd werd.' Ditmaal werd Rachid voor 3,5 jaar veroordeeld.

Inkeer

'Ik was een stommeling, dat beseftte ik tijdens die tweede detentie. En ook een hypocriet. Want ik was altijd een gelovig moslim geweest. Hoe kun je jezelf moslim noemen als je een misdadig leven leidt? Ik besloot dat het mooi geweest was. Na de vrijlating zou ik een normaal leven opbouwen. Dat vooruitzicht gaf me rust. Intussen las ik elke week een boek. Criminologie, psychologie, geschiedenis. Ik wilde graag mezelf begrijpen, en de wereld waarin ik me had bewogen.'

'Toen ik met een elektronische enkelband thuis mocht zitten, zocht ik contact met Bureau MHR. Het intakegesprek gaf me vertrouwen. Ik merkte de betrokkenheid en oprechte belangstelling voor mijn achtergrond. Het voelde meteen goed. Ook hadden ze een positieve benadering, door te kijken naar mijn talenten en ambities.'

Toekomst

'Mijn maatje vanuit het project Forsa! was een jonge Marokkaanse vrouw. Zij hielp me met allerlei praktische dingen: mijn curriculum vitae, de belastingdienst en het afbetalen van de schulden. En ze gaf me emotionele steun. Woonruimte was gelukkig geen probleem, zoals bij veel andere ex-gedetineerden, want ik kon bij mijn ouders intrekken. Die zijn me blijven steunen, ondanks het verdriet dat ik hun heb aangedaan.'

'Sinds een halfjaar ben ik weer helemaal op vrije voeten. Ik werk nu in een bakkerij en ga misschien voor mezelf beginnen als banketbakker. Of ik ga met jongeren werken. Dat doe ik nu ook al via mijn moskee. Ik probeer te voorkomen dat zij radicaliseren of de criminaliteit in gaan. Bij Forsa! zien ze op dat gebied ook potentie in mij. Binnenkort zal ik voor dat project zélf als maatje gaan werken. Met mij is het goed gegaan; nu is het tijd om iets terug te doen voor anderen.'

Wegens privacyredenen is de naam Rachid gefingeerd.

Voor de foto is stockbeeld gebruikt.

Wat doet Skanfonds?

Iedereen verdient een tweede kans. Vanuit die gedachte steunt Skanfonds het project Forsa! van Bureau MHR. Daarnaast financieren we nog andere programma's die gericht zijn op re-integratie en resocialisatie van (ex)gedetineerden. Zoals Young in Prison, Stichting Exodus en Stichting DOOR.

Zelf doen

Woon of werk je in de omgeving van Den Haag en wil je als vrijwillig maatje aan de slag? Bureau MHR is nog op zoek naar enthousiaste vrijwilligers die graag een stadsgenoot verder willen helpen. Kijk op www.bureaumhr.nl